

Kazus

FAKTLAR:

Rusiya Liman Dokerlər Birliyinin şöbəsi ənənəvi Dəniz Nəqliyyatı İşçiləri Birliyinə alternativ olaraq 1995-ci ildə Kalininqrاد dəniz limanında təsis edilmişdir. Şöbə rəsmi olaraq 1995-ci il 3 oktyabr tarixində Kalininqrاد Ədliyyə Departamentində qeydiyyatla alınmışdır. Ərizəçiləri işə götürən Kalininqrاد Dəniz Ticarət Limanı Co. Ltd. (ЗАО «Морской торговый порт Калининград» – “liman şirkəti”) özəl şirkəti Kalininqrاد Dəniz Ticarət Limanı məhdud məsuliyyətli cəmiyyətinin yenidən təşkili nəticəsində 1998-ci il 30 iyun tarixində yaradılmış və sonuncunun hüquqi varisinə çevrilmişdir. 1998-ci il 20 iyul tarixində Kalininqrادın Baltiyskiy Rayon İnzibati Orqanı yeni yaradılmış hüquqi şəxsi qeydiyyatla almışdır. 2002-ci il 25 aprel tarixində özəl şirkət eyni adlı dövlət şirkətinə çevrilmişdir. Ərizəçilər, 1997-ci il 4 mart tarixində Kalininqrاد Vilayətinin Qubernatorunun Kalininqrاد Vilayətinin İnkişaf Fondunun (Fond) yaradılması və Kalininqrاد Vilayəti İnzibati Orqanının beş rəsmi əməkdaşının Fondun idarəetmə şurasına təyin edilməsi haqqında 183 sayılı Qərar qəbul etdiyini bildirmişlər. Qubernatorun özü idarəetmə şurasının sədri, Qubernatorun birinci müavini c-b Karetniy isə Fondun meneceri vəzifələrinə təyin edilmişdir. Ərizəçilərin bildirdiyinə görə, 1998-2000-ci illər ərzində c-b Karetniy dəniz limanı şirkətinin direktorlar şurasının üzvü olmuş və həmin dövrdə tərəfindən idarə edilən Regionk adlı şirkət vasitəsilə dəniz limanı şirkətinin səhmlərinin daha 35%-ni idarə etmişdir. Bununla ərizəçilər şirkətlərinin hal-hazırda Dövlətin güclü nəzarəti altında olduğu nəticəsinə gəlmişlər: həm birbaşa (səhmlərin 20%-i Fonda məxsusdur), həm də dolaylı şəkildə (səhmlərin 35%-i regional inzibati orqanın rəsmi nümayəndəsi tərəfindən idarə olunur).

Dəniz limanı rəhbərliyi tərəfindən yol verildiyi iddia edilən diskriminasiya

1996-cı ilin may ayında RDB kollektiv sövdələşmələrdə iştirak etmişdir. Daha uzun müddətli illik məzuniyyət və daha münasib ödəmə şərtləri təmin edən yeni kollektiv əmək müqaviləsi imzalanmışdır. Nəticədə iki il ərzində RDB əməkdaşlarının sayı 11-dən 275-ə çıxmışdır (14 oktyabr 1997-ci il). Ərizəçilərin verdiyi məlumatla görə, Kalininqrاد dəniz limanında hazırda beş yüzdən çox doker işləyir. 1997-ci il 14 oktyabr tarixində RDB əmək haqqı, daha yaxşı iş şərtləri, sağlamlıq və həyat sığortası tələbi ilə bağlı iki həftəlik tətillər keçirmişdir. Tətillər qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olmağa kömək etməmiş və 1997-ci il oktyabrın 27-də dayandırılmışdır. *Ərizəçilər 28 oktyabr 1997-ci ildə Kalininqrاد dəniz limanı rəhbərliyinin tətillər görə cəza vermək və birliyin sıralarını tərk etməyə təhrik etmək məqsədilə RDB üzvlərinə təzyiqlər etdiyini bildirmişdir.*

RDB üzvlərinin xüsusi işçi qruplarına yenidən təyin edilməsi 16. 1997-ci il 28 oktyabr tarixində Kalininqrاد dəniz limanının direktoru sərəncam vermiş və nəticədə “dokerlərin ehtiyat qrupları” adlandırılan, hər biri 40 işçidən ibarət iki xüsusi iş qrupu (109 və 110 saylı) formalaşdırılmışdır. Bu qruplar ilkin olaraq yaşlı və ya sağlamlıq problemləri olan, tam imkanları ilə işləyə bilməyən liman işçiləri üçün yaradılmışdır. Yükləmə-boşaltma işləri üçün sayları az olmuş (digər iş qruplarına daxil olan 14-15 nəfərlə müqayisədə altı nəfər) və bir komandada (109 saylı) birləşdirildikdən sonra 8 saat davam edən gündüz növbələrində işə təyin edilmiş, digər qruplar isə 11 saat sürən və bir-birini əvəz edən gecə və gündüz növbələrində işləmişdir. 1997-ci ilin 28 oktyabr sərəncamı ilə yaşlı və sağlamlıq problemləri olan liman işçiləri 117 saylı yeni formalaşdırılmış qrupa keçirilmiş, tətildə iştirak etmiş operatorların əksəriyyəti isə 109 və 110

sayılı yenidən təşkil edilmiş “ehtiyat qruplarına” təyin olunmuşdur. Ərizəçilərin dediyinə görə, onların ancaq gündüz növbəsində işləmək üçün nəzərdə tutulan “ehtiyat qruplarına” keçirilməsi nəticəsində qazanc vaxtları xeyli azalmışdır. 1997-ci ilin noyabr ayının sonlarında direktor birliyin sıralarını tərk edənləri dərhal faktiki olaraq yükləmə-boşaltma işinə çıxışı olan qeyri-RDB qruplarına keçirməklə həmkarlarını RDB üzvlüyünü tərk etməyə həvəsləndirməyə cəhd etmişdir.

1997-ci ilin 12 dekabr tarixində RDB altı ərizəçi də daxil olmaqla (c-b Sinyakov, c-b Kasyanov, c-b Jarkix (Zharkikh), c-b Kalçevskiy və c-b Dolqalev) üzvlərinin adından Kalininqradın Baltiyskiy Rayon Məhkəməsində iddia qaldırmışdır. RDB məhkəmədən dəniz limanı rəhbərliyinin siyasətlərinin ayrı-seçkilik motivli olduğunu müəyyənləşdirməsi və iddiaçıların məruz qaldığı qazanc itkisi və qeyrimaddi zərərə görə təzminat ödənməsi göstərişinin verilməsini tələb etmişdir. 1998-ci il avqustun 18-də RDB şikayətə digər iddiaçıları da əlavə edərək onların ayır-seçkiliklə bağlı şikayətini əsaslandırın yeni faktlar təqdim etmişdir.

21 aprel 1999-cu ildə RDB üzvlərinin adından yekun formada iddia qaldırmışdır. 28 may 1999-cu ildə Kalininqradın Baltiyskiy Rayon Məhkəməsi RDB-un iddiasını ləğv etmişdir. Məhkəmə şikayətləri əsassız hesab etmiş və yükləmə-boşaltma işlərinin qeyri-bərabər bölüşdürülməsinə görə liman rəhbərliyinin məsuliyyət daşmadığını müəyyən etmişdir. Ərizəçilər qərardan apelyasiya şikayəti vermişlər. 1999-cu ilin 6 oktyabr tarixində Kalininqrad Vilayət Məhkəməsi apelyasiyaya verilmiş 1999-cu il 28 may tarixli qərarı ləğv edərək yenidən araşdırmaların aparılması üçün işi geri qaytarmışdır. Məhkəmə birinci instansiya məhkəməsinin dokerlərin qruplara keçirilməsinin əsasında iddiaçıların tətildə iştirak etmələrinin və RDB üzvlüyünün dayanıb dayanmadığını müəyyən edə bilmədiyini qeyd etmişdir. Məhkəmə həmçinin birinci instansiya məhkəməsinin iddiaçıların keçirilmədən sonra əmək haqqılarının həmkarları ilə müqayisədə azaldılmasına dair şikayətinə baxmadığını müəyyənləşdirmişdir. Məhkəmə birinci instansiya məhkəməsinə təqsirləndirilən tərəfdən dokerlərin əmək haqqıları ilə bağlı sənədləri almadığı və bununla bağlı iddiaçıların tələbini rədd etdiyi üçün töhmət vermişdir. Məhkəmənin yekun qərarı birinci instansiya məhkəməsinin diskriminasiyanın olmaması ilə bağlı hökmünün bütün müvafiq məlumatların köməyi ilə iddiaçıların arqumentlərinin qiymətləndirilməsinə imkan verməyən yuxarıda qeyd edilən çatışmazlıqlar səbəbindən qeyri-qanuni və ya əsassız olduğunu təsbit etmişdir. 2000-ci il mart ayının 22-də Kalininqradın Baltiyskiy Rayon Məhkəməsi yeni qərar çıxarmışdır. Məhkəmənin qərarına görə, ərizəçilər rəhbərliyin onlara qarşı ayır-seçkilik etmək niyyətini sübuta yetirə bilmədikləri üçün diskriminasiya ilə bağlı şikayəti əsassız hesab etmişdir. Məhkəmə qərarını liman menecerləri və işçilərinin ifadələrinə əsaslandırmışdır. Menecerlər sadəcə-RDB qruplarının tətildə iştirak etməmiş həmkarlarına qarşı apardığı ədavət nəticəsində heyət arasında yaranmış gərginliyi azaltmaq məqsədilə formalaşdırılmışdır. Yükdəşiyənlər yükləmə-boşaltma işlərinin bölüşdürülməsi ilə bağlı rəhbərlikdən təlimat almadıqlarını bildirmişlər. Məhkəmə həmçinin prokurorluğun 24 sentyabr 1998-ci il tarixli qərarına istinad etmiş və rəhbərlik tərəfindən hər hansı ayır-seçkilik niyyəti müəyyən edilmədiyini üçün dəniz limanı şirkətinin diskriminasiya iddialarına görə məsuliyyətə cəlb edilə bilməməsinə dair qərar qəbul etmişdir.

27 may 2002-ci ildə dəniz limanı şirkətinin icraçı direktoru ərizəçilərin işdən çıxarılması haqqında 2002-ci il 20 fevral tarixli qərarları ləğv edərək onları işlərində bərpa etmişdir.

30 oktyabr 2002-ci ildə “digər şirkətə keçirilmələri ilə bağlı” ərizəçilərin dəniz limanı şirkətində işinə son verilmişdir. Növbəti gün MTP- in icraçı direktoru ərizəçilərin ikinci kateqoriyalı yük daşıyıcıları qismində işə götürülməsi haqqında göstəriş vermişdir. Ərizəçilərin bildirdiyinə görə, onlara təklif edilən vəzifələr doker olaraq onların peşəkar ixtisas göstəricilərindən aşağı olmuşdur. 92. 30 dekabr 2002-ci ildə ərizəçilərin tələbi əsasında Kalininqradın Baltiyskiy Rayon Məhkəməsinin hakimi 24 may 2002-ci il tarixli qərara aydınlıq gətirərək ərizəçilərin MTP tərəfindən doker qismində işə götürülməli olduğunu bildirmişdir. 2003-cü ilin 26 fevral tarixində bu izahat Kalininqrad Vilayət Məhkəməsi tərəfindən təsdiq edilmişdir.

Ərizəçilər bildirmişlər ki, onların Konvensiyanın 11-ci Maddəsi ilə təmin edilən hüquqları pozulmuşdur, belə ki onların işəgötürənləri onların həmkarlar ittifaqına üzvlüyünə mane olmaq və buna görə onları cəzalandırmaq məqsədilə hərəkət etmişdir. Onlar qeyd etmişlər ki, Dövlət Kalininqrad dəniz limanı şirkətinə nəzarət etdiyi üçün RDB həmkarlar ittifaqının üzvləri olaraq, onlara qarşı bir sıra qərəzli hərəkətlərə birbaşa cəlb olunmuşdur. Onlar iddia etmişlər ki, səhmlərin 20 faizi Kalininqrad Vilayətinin İnkişaf Fonduna məxsus olmuş, onların əlavə 35 faizinə isə eyni zamanda həm müdirin birinci müavini, həm Fondun meneceri və həm də dəniz limanı şirkətinin idarə heyətinin üzvü vəzifələrini tutmuş cənab Karetniy nəzarət etmişdir. Ərizəçilər iddia etmişlər ki, onların RDB-a üzvlüyü onların işinə və əmək haqqına mənfi təsir göstərmiş və işəgötürən onlarla həmkarlar ittifaqının üzvü olmayan həmkarları arasında fərq qoymaq üçün müxtəlif təzyiqlər tətbiq etməkləndən istifadə etmişdir. Onlar RDB üzvlərinin yenidən xüsusi qruplara bölündüklərini qeyd etmişlər ki, bu da Kalininqrad dəniz limanı şirkətinin əsas menecerlərinin Baltiyskiy Rayon Məhkəməsinə şifahi və yazılı şəkildə təqdim etdikləri və 22 mart 2000-ci il tarixli qərarla öz əksini tapmış məlumatlarda təsdiq edilmişdir (bax yuxarıda 45-ci bölmə). Ərizəçilər vurğulamışlar ki, eyni qərar onların digər qruplardakı əməkdaşların əmək haqlarından hər zaman əhəmiyyətli dərəcədə aşağı olan əmək haqlarının azaldıldığını təsdiq edir. Onlar həmçinin təhlükəsizliyə nəzarət yoxlamasının qərəzli idarə edildiyini və onların işçi qüvvəsinin artıq olması bəhanəsi ilə işdən çıxarılmasına dair qərarların qərəzli olduğunu iddia etmişlər.

- 1. Ərizəçilərə qarşı fərqli rəftara yol verilmişdirmi?**
- 2. Fərqli rəftarı (əgər belə bir əsas varsa) əsaslandırın.**
- 3. Nəticə etibarilə 14-cü maddənin pozuntusu varmı?**

Hazırladı: Günel Sadıqova